

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA' MUME MOCOCOCYA' HAKYAW DANTIIGELIKAN

Kúmapabila

K'à mìnà à mà kó dúnya' mànton' bée ká kan ni bònnya ye, àni kó bée ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bée ya hòrnya' sàbati, kà bée kánya násuma' dúnya' sigi' la.

K'à mìnà à mà kó mococya' háke lonbaliya' ni à jàtébaliya' nàna ni syáman ye dúnya kòkò, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni K'à mìnà mà tèle kúra min bora, à fòra kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fò, díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò ke, kó mocow kà síran ngon ná, ò banna, kó fàgantánya júgu banna, ò kuma' kera benkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à mìnà à mà kó kà mococya' háke' látanga ní sàriya' sigili' yé sèn kán, yé wájibi yé wálasa mocow kàna wájibiya kà múruti bènkánni' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mìnà à mà à ká kán tériya' yé ke jàmanaw ni ngon ce,

K'à mìnà à mà dúnya' mume sáratikan' ná, Dúnya' jàmanaw yá tò màntonw bée kà à yira kó ò lánin be mococya' hákeyabaw' la, ò lánin hádamadenya' tá bònnya' ní à lànbe' la, ò lánin be cew ní mùsow kányangonmaya' lá háke' lá, ní ò kà nàniya' siri kà mococya' yá ne sàbati, àni kà jànamaya' kecogo núman' sigi sèn kán hòrnya' berebere kòkò,

K'à mìnà à mà Dúnya' jàmanaw kà à nàniya kó ò bé jen ní tònba yé kà mococya' hákeyaw látanga à ná' mà dúnya' mume kòkò,

K'à mìnà à mà, ò nàniya núman té sé kà síra' sòrò ní benkélenma má ke mococya' hákeyako ní à hòrnyako' kán,

Dúnya' tònba' ya ngonlajereba' kà í kán' bila kà dunya' mume mococya' hakeyaw dantigelikikan gánsi kà à yira ò nàniya nguman yé fèen ye, mín ká kán kà kee mànton' ni náskòkò' bée lèngini ye, yálasa mococya' kelen kelen bée, àni jeeekulu kelen kelen bée ye nin dantigelikikan' nìn tò ò hákili' lá, kà ò kàlan' ní lámadamuni' kòkòkò, kà fèere kee dònkòkòkò ò ya húkumu' kòkòkò, wálima dúnya bée kòkòkò, kà hákeya nìngugu ní kòkòkòkò nìngugu látàngali' yíriwa, àni kà à kee bée ye sòkò ò mà ngá mà, à keera ò ya jàmana kòkòkòkò ye, wálima jàmana gbèere min bé ò ya màrà' kòkòkò.

Baabu jonna

Wólo' lá, hádamaden' bée ye hòrny ye, bée ká kán lànbe ní hákeyaw Mocw bée ye hákilitigi ye, bée ye hákilima ye ; ò là, ò ká kán kà ngon mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Mocw' bée dò be kà à lon kó í ká kán ní mococya' hákeyaw ní à hòr kófònin' bée ye nìn dantigelikikan' nìn kòkò, mocw má bò mocw kerengerenninya lá, fàragbeko ni fàrafinko te à la, síyawoloma te à ce ni múso má bò ngon ná, í be kán mín fò, ó té à la, díinako té à lá, hákilila ye mín yé pólítikiko' lá, wálima hákilila gberew, ó te à bójwòkò te à lá, n ye fàgantanden ye wálima n ye fàgamaden ye, ó à la, nàfolotígíya ni bólokolonya te à la, jàmakalako ni hòrnyako te à la ; fèn o fèn be nà ní wóloali' ye mocow ní ngon ce, ò sí te à lá.

O cógoya kélen mà, bójwòkò má bò bójwòkò la. I bójwòkò' lànbe' tów ce' mà, í ya jàmana' kera jàmana' yeremahòrnyanin ye, à ke jàmana ye mín be jàmana gbere ya màrà kòkò, wálima à be à yere bólo jàmana gbere ya húkumu' kòkò, wóloali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Mocw' kera cogo ó cogo, à ká kán ní jànamaya' ye, à ká kán ní hòrnya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Mɔɔɔ sɪ te se kà mìnà kà í kɛ jɔn ye wálíma kà í kɛ bólokoɔmɔɔɔ ye, jɔnya' bánna, jɔnféere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔɔɔ sɪ ye jàngáta, wálíma kà làjába, wálíma kà à ní tɔɔ, níjuguya' dānmátɛmɛ' fɛ, fɔ kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bɛɛ ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kɛra yɔɔ ó yɔɔ ye.

Báabu 7 nan

Bɛɛ ká kán sàriya' lá, àyiwa bɛɛ ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔ à má kɛ wólomali ye. Bɛɛ ká kán ní kɔsɛmɛ ye sàriya' là kà i yɛɛ tanga bɔ wólomali' sugu ó sugu mà, mín be dāntigelikan' nín sɔsɔ, àni mín be se kà nà ní à sɔsɔli' ye.

Báabu 8 nan

A be ben mɔɔɔ bɛɛ ye cɛn yɛɛ l, í ye í ya jàmana' sàriyasɔ' màgbɛ sàriya' mín jásininin bɛ ò kóɔa' mà, kà i lákisi kà bɔ wálew mà, mínw be jàmana sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔɔɔ sɪ ye mìnà, wálíma kà dòn kàso' la, wálíma kà à gbɛn kà bɔ à fàso' la, kà à sɔɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔɔɔ' bɛɛ ye, bɛɛ fána ká kán ò lá, ni bèn kɛra i kán, i ya kiti tigɛ námara te mìn na, bɛɛ ja'na, tìribinali la, mín be à yɛɛ sàgo' la, ká kán mín na fána, tìribináli' mín bena jó dí à mà kà à ya hákɛ lɔ à ye, wálíma kà jàlaki' bèn à kán cɛn' yɛɛ la, ni à jó tɛ à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnàliko lára mɔɔɔ ó mɔɔɔ kùn, à te se kà mìnà ábada, fɔ ní kíti kà à yìra tìribináli' la, kà à sɔɔ áwoka kà à láfàsa, kó àlɛ nɔ' lò làkíka' la.
2. Mɔɔɔ sɪ te se kà mìnà kó la, kó' mín ketuma' kà à sɔɔ kójugu tɛ i ya jàmana' kɔɔ, wálíma dúnya' sàriya' la. Mɔɔɔ' be kó' kɛ tuma' mín na fána, à ni nàngíli' mín ká kán, ò wágati' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fɛ.

Báabu 12 nan

A te ben mɔɔɔ sɪ ye i sèn' dòn mɔɔɔ gbɛɛ ya jánamaya' kóɔaw la, à ya sókɔɔ kóɔaw la, àni kà à ya bàtakiw kɔɔɔna gundow la, kà à sɔɔ jɔnjɔn te à lá ; wálíma kà mɔɔɔ' lèebu, kà à tɔɔ' cɛn. Sàriya' ká kán kà lɔ bɛɛ kɔ kɔɔ kà i látàngà kà bɔ ò kó sùguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔɔ, yɔɔ ó yɔɔ ká dí i ye, jàmana' yɔɔ' mín ká dí i ye, kà sigi yèn fána, o benna bɛɛ ye.
2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò benna bɛɛ ye.

Báabu 14 nan

1. jánimabori' jà, mín ye kà siran i ní' jà kà i yɛɛ jínì, à be ben bɛɛ ye ye dògotu jínì, kà jàmana gbɛɛ jínì, kà i kàlifa' sigi yèn, wà jàmana sɪ te se kà bàn i la kà i gbɛn.
2. Kà kójugu' kɛ sàriya' ká kán kà i nɔ' mìnà mín na, wálíma mín dúnya' sàriyaba' sɔsɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gbɛɛ la, ò kó tɛ.

Báabu 15 nan

1. Mɔɔɔ' kɛra cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénnya ye.
2. Mɔɔɔ si ya jàmanadénnya' te se kà bɔsi i la kà à sɔɔ kùn jɔnjɔn te à wà mɔɔɔ si te se kà mɔɔɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénnya' la kà dòn dɔgbɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùso' fɛn ó fɛn séra bálíkuya' mà, à be bɛn i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dɔ̀gúlénnya te ò la, díinako te ò la. Cɛ ni mùso bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sìrili' la, cɛlasígi' kɔɔ, àni fúrusa' tá fànfela' la.
2. Fúru' te sé kà sìri ní à má kɛ ni fúruɔɔɔn' fila ya jɛn' ye.
3. Dénbaya dénbayaw kɛnin jɔɔɔn kán, ò le ye sìgida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sìgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔɔɔ kɛlɛn, wálima jekúlu', bɛɛ ká kán ni táya' ye, bɛɛ tá ye i tá ye.
2. Mɔɔɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mín mìnna, díina' mín ká dí i ye, bɛnna bɛɛ ye ; ò kɔɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbɛ la, ò be i mà ; kà díina' fàlɛn, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya séli' ni ya díina' kɛ i kɛlɛn, wálima jàma' la, sùtara la wálima kɛnɛ' kán, à kɛra kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí mɔɔɔ' mín ye, ò bɛnna i ye, à fɔli' kɛnɛ' kán, ò dàgara ye. O kɔɔ' ye kó mɔɔɔ si te se kà mɔɔɔ tɔɔɔ à hákilila' kánma, mɔɔɔ se kà mɔɔɔ' bàli kà kùnnafóniw gánsi yɔɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà jɔɔɔn lájɛn jɔɔɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sìgi, ò dàgara mɔɔɔ' bɛɛ ye.
2. A te se kà wájibiya mɔɔɔ si kán, kó i ye kɛ tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be bɛn bɛɛ ye i sɛn' dòn i fàso' kóɔaw jánabɔli' la, à kɛra yɛɛbakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔɔɔ gbɛɛ la, i yɛɛ kà mɔɔɔ' mín sùgandi i yɛɛ mà.
2. Kà lɔyɔɔ' sɔɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be bɛn mɔɔɔ bɛɛ ye, wà bɛɛ ká kán à la.
3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ɛ lánkɛnɛmaya kàlafili' sɛn' fɛ, ni' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafili' ká kán kà kɛ tuma ni tuma, bɛɛ ye wóte cógo kɛlɛn na, gùndo la wálima cógo la, bɛɛ be i yɛɛ le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sìgidénnya' húkumu' kɔɔ, bɛɛ ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ demɛ' ye, i ya dúnyalatige' gbɛɛyaw la ; bɛɛ ká kán ni nàfasɔɔ hákeya' ye, àni mɔɔɔya' hákeya', àni lɔnko' ni séko' hákeya' mín be í lánbe' kɔɔɔta, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bɛɛ ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te kɛ à kán báara' mín na ; bɛɛ ká kán kà látànga báarasɔɔbaliya' fána mà
2. Mɔɔɔ' ni mɔɔɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.
3. Báarakela' bɛɛ ká kán ni sàra ye, mín be bɛn à ya báara' kíima' mà, mín be à màkò' nà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù hákɛ' la, bònnya' kɔɔɔ ; kà síninjasigi' fána jàtɛ' mìnna ò la n'á be bɛn.
4. A be bɛn bɛɛ ye sɛndika sìgi, wálima kà dòn sɛndika' la, yálasa kà i yɛɛ látànga.

Báabu 24 nan

Bɛɛ ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakela ká kán kà baara' bìla tùma ni tùma.

Báabu 25 nan

1. Bɛɛ ká kán ni jánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fɛɛɔɔɔ, ù sìyɔɔɔ', ù fúrakeli', àni jánamaya' làganfiyalan' be mɔɔɔya cógo' mín ; báarakela' ká kán ni màrabólo' ya demɛ' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' kà lásigi, ní lùjura kà à sɔɔɔ, ní à kɛ firiyato ye, ni kɔɔɔ' nàna kà à dɛɛɛ, wálima gbeleya' fɛn ó fɛn kà à sɔɔɔ, mín be à kɛ dɛɛɛbagato ye kà à sɔɔɔ à yɛɛ nɔ tɛ.
2. Mùsow ya kɔɔɔmaya' ni dénw ya dénmisɛnya' ká kán ní demɛ màgbɛn kɛɛnɛkɛnnin ye. A kɛra fúrukɔɔɔden ye, wálima à kɛra fúrukɔfɛden ye, dénn' bɛɛ ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Bɛɛ ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bɔ ò kàlan' nà, i n'áfɔ kàlan' dùgumála' fò kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikàlan' ni báarakalan' ká kán kà kɛ fɛ kɔɔkɔnnin ye ; sánfekalan' ká kán kà mɔɔɔya bɛɛ mà, bɛɛ ká kán kà kánya à la.
2. Kàlan' làjíní' ká kán kà kɛ kà mɔɔɔ' ya hádamadenya' fá, àni mɔɔɔya' hákɛw ni à hɔɔɔnya' lásàbati. A ká kán kà mɔɔɔnfaamuya mɔɔɔnbonya' sàbati mɔɔɔw ni mɔɔɔn cɛ, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni mɔɔɔn cɛ, àni kà dúnya' tɔnba' demɛ jásuma' la dúnya' kɔɔɔ.
3. Dénn' ladamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàcɛ ni bámuso' tá lè ye fɔɔɔ.

Báabu 27 nan

1. A be bɛn bɛɛ ye i sɛnn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni jánagbew la, kà dàamu' sɔɔɔ sékow la, àni kà i niyɔɔɔ' kɛ lɔnkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sɔɔɔ.
2. Fɛn ó fɛn bɔra lɔnkow ni sékow ni másalaw kɔɔɔ, ní à bɛna kɛ báasi mɔɔɔw mà, à kɛra ù bólofen cenni ye wálà kùnmasúuli, bɛɛ ká kán ni làtangali ye òlugu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' kɔɔɔ hákɛyaw ni hɔɔɔnya' sàbatíli' sigida' la, jàmana' kɔɔɔ, àni dúnya' mùmɛ kɔɔɔ, bɛɛ ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sigida' ya hákɛ' ye mɔɔɔ kélen kélen bɛɛ kùnkɔ ye, k'á lá à kán ní sigida' tɛ, i ya mɔɔɔya' te dáfa.
2. Dàn sí te mɔɔɔ' ya hákɛyaw' ni à ya yɛɛmabíla' la, fò à dɔ bɛ kà i kɔɔɔsi à kana mɔɔɔ gbeɛ tɔɔɔ, à ye i jànto mɔɔɔ gbeɛ ya hákɛyaw la, àni jógoɔnumanya' ni nàli' ni jàma' làganfiya' kánma, bɛɛkanya' kɔɔɔ.
3. O hákɛyaw ni n-tá-ye-n-yɛɛ-ye' te bɛn cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔɔɔ.

Báabu 30 nan

Yɔɔɔ sí te dàntigelikan' nín kɔɔɔ, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mɔ gɔansan be sé kà mĩriya gbeɛ bɔ ò kɔɔɔ kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dàntigelikan' nín hákɛw ni à hɔɔɔnya' bènni' ye.

